

Başyazı

Taşkömür havzamızda, üyemiz Maden Y. Müh. Hilmi KURUL'un ve İli işçi kardeşimizin ölümüyle sonuçlanan ve ulusça üzüntü kaynağımız olan iki grizu faciasını yaşadık. Basmda ve kamuoyunda şok etkisi yapan bu facialar taşkömür madenciliğimizin içinde bulunduğu durumu gündeme getirdi. Konu uzun süre tartışılmasına karşın madenciliğimizin sorunlarının boyutları ve olumsuzlukların nedenleri yeteri kadar kavranılamadı. Doğru ve tutarlı yönelişlerin sağlanabilmesi için, başta Odamız olmak üzere üyelerimizin ortak bir çaba içine girmeleri gerekmektedir.

Demir—Çelik sanayiinin temel girdilerinden kömürü sağlayan taşkömür havzası stratejik öneme sahiptir. Havzadan 1.5 asırdır yaklaşık 200 milyon ton üretim yapılmıştır. Üretimi kolay olan kömür damarlarının alınması, zor olanların geriye bırakılması; şimdiye kadar taşkömür varlığımızda büyük kayıplara ve çok zor koşullarda çalışılmasına neden olmuştur. Geçmişte uzun yıllar yabancı şirketlerce de çalıştırılan havzadan, bugün eskiden çalışılmış ocaklardan bile üretim yapılması havzanın ne kadar hor kullanıldığını göstermektedir-

Ülkemizde madencilik gerekli ilgi ve desteği görememiştir. Bu bir ülkenin kalkınmasında madenciliğin öneminin kavranılmadığının ifadesidir. Madenlerimiz, birtakım amaçların gerçekleştirilmesinde hep arar olarak görülmüştür. Doğal varlığımız olan madenlerimizin iyi işletilip değerlendirilmemesi, çalışanların düşünülmemesi, madenciliğimizin beklenen gelişmeyi gösterememesi bu yaklaşımların ürünüdür. Tarihimizde madencilğe önem verilen yıllar sayılıdır. Cumhuriyet döneminde madenciliğimizin yatırımlardan % 40 pay aldığı

1933-37 yılları, taşkömür madenciliğimizin önemli sayılabilecek atılımları yaptığı yıllar olmuştur. Bugünkü düzeyimiz 1933-37 döneminin ürünüdür dersek gerçeği abartmış sayılmayız. Daha sonra gösterilen çabalar etkisiz ve cılız kalmış ve atılım tanımına girecek gelişim sağlanamamıştır.

Taşkömür havzamızda geçmişte düşünülmüş ve uygulanmaya başlanmış hidrolik rambelleli sistem, çelik tahkimatlı uzun ayaklar, kazıda kömür sabam, metan drenajı v.s. nin eksik bırakılması, terk edilmesi, hatta uygulanabilirlik tartışmalarının bile sonuçlanmamış oluşu; olanaksızlıklar ve gelişmiş teknolojilerin havzanın koşullarına uyarlanamaması nedeniyledir. Kuşkusuz havzanın jeolojik yapısı ve tektoniği karşımıza önemli sorunlar çıkarmış ve yıllardır sürdürülen uygulamaların sonucu, sorunlar bugün büyük boyutlara ulaşmıştır.

kavzada gerekli yıllık hazırlık çalışmalarının yapılamaması üretim hedeflerine ulaşmama sonucunu verdiği gibi, plansız üretim yapılmasına neden olmakta ve insan, kaynak, rezerv kayıplarında etken olmaktadır.

Son 20 yılda üretilen her ton kömür için elektrik sarfiyatının iki katına çıkması; çalışmaların hızla derinleşmesinin, gerekli teknik ve teknolojik gelişmenin sağlanamamasının ve havzanın yemlenememesinin sonucudur. İşletme harcamalarında yatırımların aldığı payın hızla azalması, yatırımlara verilen Önem bile aynı düzeyde tutulmadığını göstermektedir.

Bilindiği gibi havzadaki kazalı sayısı ne dünya madenciliğindeki ne de diğer sektörlerdeki kazalı sayısı ile kıyaslanamayacak boyutlardadır. Yılda ortalama 60 kişi kaza sırasında ölmekte, 6000 kişi yaralanmaktadır. Yaralananların bir kısmı, yaklaşık kaza sırasında ötenlerin 5-6 katı, kazadan bir süre sonra ölmekte ve önemli bir bölümü iş göremez duruma gelmektedir. Bir işçinin 5-15 yıl arası yeraltında çalışması sonucu, meslek hastalıkları nedeniyle, yaşamının bir kısmını yitirdiği gerçektir. Bir işçi ne kadar eğitilirse eğitilsin, her an kabaya neden olabilecek ortama, araç gereçlere karşı, sürekli aynı dikkat ve titizlikle davranabilmesi olanaksızdır. Hergün 15 bin kişinin yeraltına girip çıktığı ve kilometrelerce uzunluktaki galerileri sürekli kontrol altında tutmanın zorluğu düşünüldüğünde, konunun çözümünün kısa vadeli önlemlerle olabileceğini zannetmek yanılı olur.

Ülkemizde bilimsel ve teknik üretkenlik gerekli desteği ve değeri alamamış bunun yerine hazır bulmak ya da olan durumu küçük değişikliklerle devam ettirmek tercih edilmiştir. Bilim adamına, mühendise, teknik elemana verilen değer, bilim ve tekniğin yaşamdaki değeriyle aynı oranda o'lmıştır. Ülkemizde mühendislerin hakkettiği değer ve konumun sağlanamamış oluşunun sonuçları son yıllarda görülmüştür. Yaratıcı atılımlar gerekli olanakları bulamamış ve mühendislik işlevi önemsizleştirilmiştir. 48 bin işçinin çalıştığı Zonguldak havzasına gerekli sayıda maden mühendisinin işe alınması bile sorun olmuştur.

Yıllardır sürdürülen politikalar EKİ'nî zararlı çalıştırmıştır. Demir çelik sanayiinin girdisi kömür havzadan ithal fiyatının çok altında alınmış ve işletmenin yıllık zararı 1978-79'larda yapılan yatırımların 9-10 katına ulaşmıştır. İdame yatırımları madenciliğin aynı koşullarda devamını Bağlıyabilmekten bile uzak kalmıştır. Yapılan; diğer sektörlerle dolaylı olarak kaynak aktarma politikası olmuştur. Yeni yatırımlar içten kaynak yaratamayan, kendisini yenileyemediği gibi geliştiremeyen havza bugünkü noktaya gelmiştir. Yanlış istihdam politikaları, Zonguldak ilinin getirdiği sosyal sorunlar büyük yükler yüklemiştir.

Havza yıpranmış ve yıprılmıştır. İnsan, rezerv, kaynak kaybı ve israfı söz konusudur. Sorunların yok olması; ciddi, tutarlı, sürekli ve doğru uğraşların verilmesine bağlıdır.

Yeraltında tehlikeli ortamı yaratan unsurları yok edecek teknik ve teknolojinin havza koşullarına uyarlanması gerekmektedir. Doğadaki dengeyi en az düzeyde bozacak şekilde ve bozulan denge nedeniyle doğanın tepkisine olanak vermeyecek hızla çalışılmalıdır.

Havzanın kaderinin değişmesi için;

— Havzaya bakış mantığı değişmelidir.

— Havza bütün olarak değerlendirilerek, sorunların çözümüne yönelik doğru bir strateji belirlenmeli ve planlı programlı uygulanmalıdır.

— Gerekli yatırım olanakları sağlanmalıdır.

— Teknik ve teknolojik sorunların çözümüne yönelik çalışacak araştırma ve geliştirme birimleri oluşturulmalıdır.

— Kömürün tamamını ve ince damarları değerlendirmek hedeflenmelidir.

— Organizasyonda ve yönetimde modern teknik ve yöntemler hayata geçirilmelidir.

— Yasal eksiklikler giderilmeli ve denetim mekanizmasına işlerlik kazandırılmalıdır.

— Mühendislik işlevini etkisizleştiren engeller kaldırılmalıdır. Mühendis açığı kapatılmalı ve deneyimli elemanların havzadan ayrılmaları önlenmelidir.

Yönetim Kurulu

